

VRAGEN

door de leden van de raad gesteld overeenkomstig artikel 38 van het Reglement van Orde voor de vergaderingen van de raad van de gemeente Groningen.

2012–Nr. 4.

VRAGEN van de PvdA de heer R. van der Schaaf en mevrouw E. van Lente betreffende financiën onderwijshuisvesting.
(Binnengekomen: 13 januari 2012)

In Nederland geven gemeenten veel minder geld uit aan onderwijshuisvesting dan ze daarvoor krijgen van het Rijk. Op 16 december stond er in Binnenlands Bestuur een alarmerend artikel over de gevolgen van deze onderbesteding: slooprijpe scholen en slechte leeromstandigheden.

De PvdA in Groningen maakt zich al lang sterk voor betere schoolgebouwen. De slechte en te krappe schoolgebouwen zorgen voor matige arbeidsomstandigheden voor het personeel. Er is ook een zwaar negatief effect op de leerprestaties. Verder is een groot deel van het scholenbestand ongeschikt om vernieuwingen binnen het onderwijs goed te accommoderen. Een beter binnenklimaat (CO₂-gehalte), een betere akoestiek, lichtinval en temperatuurregeling kunnen de leerprestaties, de arbeidsomstandigheden en de kwaliteit van het onderwijs flink verbeteren. Elke dag dat we de huidige situatie laten voortduren, benadelen we de kansen van onze leerlingen en doen we geen recht aan de onderwijzers en leraren die voor de klas staan.

Uit antwoorden op schriftelijke vragen (2010 – Nr. 17) die de PvdA fractie begin 2010 aan het college stelde, bleek dat ook in de Stad sprake is van onderbesteding. In de periode 2006-2009 gaf de gemeente Groningen slechts 75-85% van uit het gemeentefonds beschikbare middelen uit aan onderwijshuisvesting. Volgens een collegebrief uit december 2011 (OS 11.2871485) is het beeld in Groningen sindsdien niet veranderd. Toch stelt het college in de recente brief dat de cijfers een vertekend beeld geven. Naast structurele uitgaven bestaan er namelijk ook incidentele uitgaven voor onderwijshuisvesting. De investeringen zouden daardoor juist veel hoger zijn. Maar deze incidentele uitgaven heeft het college destijds wel degelijk bij de beantwoording van de schriftelijke vragen uit 2010 betrokken. De PvdA-fractie is daarom in grote verwarring. Wat geven we nu in Groningen echt uit aan schoolgebouwen? Het is voor komende discussies over kwaliteit en organisatie van de onderwijshuisvesting van groot belang om de omvang van de uitgaven helder te krijgen. Zowel de gemeenteraad als de scholen hebben recht op een eenduidig beeld waar geen misverstand over kan bestaan.

Uit dezelfde collegebrief van december 2011 blijkt verder het volgende: de door de raad aan onderwijshuisvestingsprojecten toegekende middelen blijven beschikbaar indien ze door vertraging later worden uitgevoerd dan verwacht. Wel kan het zo zijn dat door deze vertraging vrijval ontstaat die mogelijk naar de algemene middelen teruggaat. De PvdA-fractie is daarom van mening dat er meer duidelijkheid moet komen over de voortgang van de diverse projecten. Daarnaast vinden wij het ongewenst dat er door vertraging geld weglekt uit de post onderwijshuisvesting. Door deze vertraging stijgen namelijk de bouwkosten en zijn er soms ook extra kosten (bijvoorbeeld voor de bouw van noodlokalen).

Op basis van het voorgaande komt de PvdA tot de volgende vragen m.b.t. de financiën rondom de onderwijshuisvesting:

1. Wat is volgens het college de correcte hoogte van:
 - Het door het Rijk aan de gemeente Groningen via het gemeentefonds uitgekeerde budget voor onderwijshuisvesting over de jaren 2006 tot en met 2011?
 - Het daadwerkelijk door de gemeente Groningen aan onderwijshuisvesting uitgegeven bedrag in de jaren 2006-2011?
2. Welke projecten binnen het programma onderwijshuisvesting zijn nog niet uitgevoerd terwijl er nog wel "geld voor op de plank ligt" (zoals bij De Starter)?
3. Hoeveel geld is in de periode 2006-2011 vrijgevallen binnen het programma onderwijshuisvesting als gevolg van vertraging in de uitvoering van projecten?
4. Hoeveel extra geld (kostenstijging, noodlokalen etc.) hebben deze vertragingen gekost en waaruit zijn deze kosten gedekt?

Het college beantwoordt de vragen als volgt:

Groningen, 14 februari 2012.

1. Over de periode 2006 tot en met 2012 is in de algemene uitkering van het gemeentefonds een berekend bedrag opgenomen van totaal € 138,8 mln.
 82 % daarvan is besteed ter dekking van structurele lasten (exploitatie). Dat is een totaal bedrag van € 114,3 mln.
 Voor het beeld van de totale gemeentelijke uitgaven zijn ook de investeringen op basis van de jaarlijkse programma's en overige investeringen in onder andere de nieuwbouw van het VMBO, Werkman-college, enz van belang. De investeringen in nieuwbouw en uitbreiding van accommodaties bedraagt totaal 90,2 mln. De totale uitgaven bedragen derhalve € 204,5 mln.

Onderstaand is de specificatie van deze bedragen weergegeven.

bedragen in mln	bestedingen (s) en beschikbaar gestelde kredieten							totaal
	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	
Baten: aandeel onderwijshuisvesting in berekening algemene uitkering gemeentefonds A	15,9	18,3	19,9	21,0	20,7	21,5	21,5	138,8
beschikbaar voor (s/expl) *	13,6	15,4	16,6	16,9	17,1	19,0	17,5	116,1
lasten/bestedingen (s/expl)* B	13,6	15,4	16,6	15,5	17,1	18,6	17,5	114,3
B als percentage van A	86%	84%	83%	74%	83%	87%	81%	82%
investeringen cf programma ohv	7,8	5,7	5,9	9,4	7,9	8,2	6,0	50,9
overige investeringen (VMBO e.a.)	1,8	4,8	0	14,4	10,5	7,8	0	39,3
totaal bestedingen ohv C	23,2	25,9	22,5	39,3	35,5	34,6	23,5	204,5

Voor een gedetailleerder beeld van de bestedingen (categorie B) hebben wij de jaren 2011 en 2012 nader gespecificeerd:

bedragen in mln	uitgaven/lasten excl., Gravenburg en investeringen schoolomgeving	Raming uitgaven/lasten
	2011 x 1 mln	2012 x 1 mln
afschrijvingen po/so/vo/gym	2,8	4,0
rente po/so/vo/gym	4,6	5,5
vensterscholen	0,7	0,7
gymlokalen (expl)	0,9	0,9
OZB	0,6	0,5
verzekeringen	0,6	0,6
voorm. Schoolgeb. (expl)	0,3	0,3
schades	0,2	0,4
overige kosten po/so/vo/gym/vens	1,1	1,3
stortingen bekleemde reserves	3,9	-
programma 2011/2012 (exploitatie)	2,9	3,2
lasten/bestedingen (s/expl) B	18,6	17,5
div proj. programma (invest)	8,2	6,0
overige bestedingen	7,8	0,0
totaal bestedingen ohv C	34,6	23,5

De lasten/bestedingen (B) worden voor een beperkt deel uit bijvoorbeeld inkomsten uit verhuur van accommodaties, verzekeringsuitkeringen voor schades, e.d. gedekt. De overige lasten worden bekostigd uit de algemene middelen. Voor onderwijshuisvesting bestaat geen doeluitkering. Er wordt door het Rijk geen geormerkt budget voor onderwijshuisvesting aan de gemeente uitgekeerd. Voor het uitvoeren van de huisvestingstaken onderwijs ontvangt de gemeente een rijksbijdrage in de Algemene Uitkering van het gemeentefonds. Met de jaarlijkse vaststelling van de

begroting bepaalt de raad het niveau van de voor onderwijshuisvesting beschikbare middelen. Wij hebben u daarover met de antwoorden op uw eerdere schriftelijke vragen (2010 – nr. 17) geïnformeerd.

2. Het gaat om de volgende nieuwbouw en uitbreidingsprojecten, waarvan het stadium van ontwikkeling is aangegeven:
- Starter - voorlopig ontwerp/bouwperiode 2012/2013.
 - Wingerd - definitief ontwerp/bouwvergunningaanvraag/-aanbestedingsfase/bouwperiode 2012/2013.
 - Haydn-school - definitief ontwerp/aanbestedingsfase /bouwperiode 2012/2013.
 - Uitbreiding Koorenspoor (gemeente) - aanvullend krediet voor bouw voor kinderopvang / bouwperiode 2013.
 - Gymzalen Violenstraat (gemeente) - aanbesteed/bouwperiode 2012.
 - RENN4 - nieuwbouw (V)SO/locatiekeuze/bouwperiode 2013/2014.
 - GSV - capaciteitsuitbreiding/voorlopig ontwerp.

Er ligt voor deze lopende (grotere) projecten, waarvoor nog geen aanbestedingen hebben plaats gevonden, een totaalbedrag van 11,4 mln uit de periode 2006/2011 "op de plank". De uitgaven voor deze projecten vinden plaats in de aangegeven jaren 2012/2014.

In het verleden werden de kredieten voor nieuwbouw of uitbreiding door de raad beschikbaar gesteld in het jaar, dat het schoolbestuur daarvoor had aangevraagd. Veelal aan het begin van het proces om tot nieuwbouw te komen. Voorbereiding en uitvoering zijn vaak een proces van jaren. In het Integraal Huisvestingsplan "fris en duurzaam" hebben wij een koerswijziging aangegeven. De middelen worden vanaf 2012 niet eerder in het programma opgenomen dan in het jaar dat daadwerkelijk met de bouw kan worden gestart. Voor de voorbereidingsfase wordt een voorbereidingskrediet vastgesteld. Deze koerswijziging zorgt er voor, dat in de toekomst project-gelden niet te lang "op de plank blijven liggen". Overigens start de uitbetaling van vergoedingen ten laste van de geraamde kredieten pas als door een schoolbestuur ook daadwerkelijk uitgaven voor nieuwbouw of uitbreiding worden gedaan.

3. Vrijval ontstaat niet alleen door "vertraging" of een lange voorbereidingsperiode. Vrijval ontstaat ook door andere oorzaken. Bijvoorbeeld incidenteel minder uitgaven voor glasschades, vernielingen, verzekeringspremies, hoger huuropbrengsten van gebouwen, verkoop van gebouwen, e.d. Onderstaand het overzicht van de vrijval:

	2006	2007	2008	2009	2010	2011	totaal
Vrijval OHV	1,0	1,6	1,4	1,3	0,3	0,4	6,0

Met uitzondering van de vrijval in 2009 en de prognose voor de vrijval in 2011 zijn deze bedragen in de loop der jaren toegevoegd aan de reserve onderwijshuisvesting.

4. Deze vraag is niet eenvoudig te beantwoorden. Dit komt omdat het gereserveerde bedrag voor bouw en uitbreiding van een school wordt geïndexeerd tot het niveau van het jaar, waarin de bouw daadwerkelijk start. Pas dan start de feitelijke uitbetaling/-vergoeding van bouwkosten. De kosten van deze indexering zijn met een stelpost in de jaarlijkse programma's (post indexering/onvoorzien) verwerkt. Die post bevat de indexering van de kosten van alle in een programma opgenomen voorzieningen voor dat jaar. De aanvragen zijn ingediend op prijspeil t-1 en worden met een indexering aangepast aan het prijspeil van het jaar van uitvoering. Een deel daarvan is bestemd voor de indexering van de geraamde kosten van in eerdere programma's opgenomen

voorzieningen voor nieuwbouw en uitbreiding, waarvan de feitelijke bouw nog niet is aanbesteed. Het bedrag daarvoor laat zich lastig exact berekenen.

De vergoeding voor de bouw wordt aan een schoolbestuur overgemaakt als de bouwkosten worden gemaakt. De lasten van de investering worden bij vertraging in de planontwikkeling pas ten laste van het budget onderwijshuisvesting gebracht als de uitgaven ook daadwerkelijk worden gedaan. Van renteverlies is daarom geen sprake. Het voorbeeld van de noodlokalen (Starter) leidt niet per definitie tot kostentoename. De huursom voor deze noodlokalen bedraagt € 132.400,- (incl. huur grond) in 2012. De toekomstige lasten (rente en afschrijving) verbonden aan de aankoop van het pand aan de Paterswoldseweg, de verbouwing en uitbreiding ervan en de terreininrichting worden geraamd op een vergelijkbaar bedrag. Met dit lastenniveau is de afgelopen periode op begrotingsbasis rekening gehouden.